

Socialmedicinsk tidskrift

Sjuttiosjunde årgången nr 3 2000

Redaktion

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig
utgivare

Ann Appelgren, redaktionssekreterare

Socialmedicinsk tidskrifts styrelse

Peter Allebeck, prof i socialmedicin, Göteborg

Kristina Alexandersson, univ. lektor, Linköping

Lars Olov Bygren, prof i socialmedicin, Umeå

Jan Ekholm, prof i medicinsk rehab, Stockholm

Gunnar Grimby, prof i medicinsk rehab, Gbg

Sven-Olof Isacson, prof i socialmedicin, Malmö

Leif Svanström, prof i socialmedicin, KI, Sthlm

Från vaggan till graven

Studiet av utvecklingen av människors hälsa, välbefinnande, livskvalitet och livschanser och vad som påverkar detta blir att följa förlopp, att följa liv och att följa levnadsbanor. Som förälder följer man sina barn och som vuxen sina åldrade föräldrar och som kliniker följer man sina patienter och ser utvecklingar över tid. Fallbeskrivningen har genererat kunskap långt innan den longitudinella studien fanns som begrepp. Att livet självt är longitudinellt gör att den kunskap vi vill erövrå måste sökas i själva tidsförloppet.

Traditionen att söka kunskap genom longitudinell forskning har en, internationellt sett, stark ställning i vårt land. Orsakerna till detta är flera. En orsak är att vi är ett välordnat land med våra personnummer vilket gör det lätt att följa individer över tid och mellan platser. De longitudinella projekten kan dessutom hämta information och kunskap på individnivå genom de befintliga nationella heltäckande register och som ur vetenskaplig synpunkt, i internationell jämförelse, ger unika möjligheter att söka kunskap.

Syftet är att ge flera exempel på form och innehåll bland longitudinella projekt och även kunna ge exempel på vilka frågor man ställer och vilka svar man får.

Därför detta temanummer om longitudinell forskning och longitudinella projekt.

Vårt syfte är inte att ge en fullständig översikt och att namnge alla de longitudinella projekt som finns i vårt land. Däremot vill vi ge en översikt och ge goda exempel och presentera dessa mer eller mindre noggrant till form och innehåll samt vilka frågor man varit intresserade av. Dessutom vill vi genom att presentera några utländska projekt ytterligare ge den longitudinella ansatsen ett ansikte.

Många longitudinella studier tar sin utgångspunkt från födelsen. Antingen börjar man där eller så återvänder man dit retrospektivt. Exempel på detta försöker vi ge. De gamla projekten visar ofta upp en under tiden förändrad karaktär, man startar exempelvis som en psykologisk studie och slutar som en mer medicinskt inriktad. Exempel finns på projekt som redan från början har en bred och tvärdisciplinär design och innehåll, åter andra har ett mer specifikt intresse och satsar på djupet. En födelsekohort blir med tiden föräldrar och då står man inför det intergenerationella perspektivet. En annan kohort växer fram som sina föräldrars barn och så är man där från andra hållet. Vi hoppas att exempel ska generera idéer och funderingar om den longitudinella ansatsen och att egentligen så finns det ingen början eller slut på när, hur och varför livet och livsförloppet gestaltas.

Kontaktpersoner och referenser försöker vi ta med så att den som vill veta mera kan gå vidare. Om någon intresserad skulle ha frågor om innehållet i övrigt så kan dessa besvaras av undertecknad.

E-mail: bo.werner@orebroll.se

Bo Werner

Gästredaktör för detta tema är Bo Werner, Örebro, med bakgrund som barnläkare och socialmedicinare. Forskningsengagerad inom såväl egna longitudinella projekt (barns hälsa och utveckling speciellt kroppslig tillväxt från födelsen till 20 år) som inom några stora pågående projekt (från datainsamlingen inom IDA-projektet för kvinnor vid 43 år). Nyligen lett en forskarutbildningskurs om longitudinell metod och analys inom ramen för Svensk Socialmedicinsk Förenings vidareutbildningsprogram.